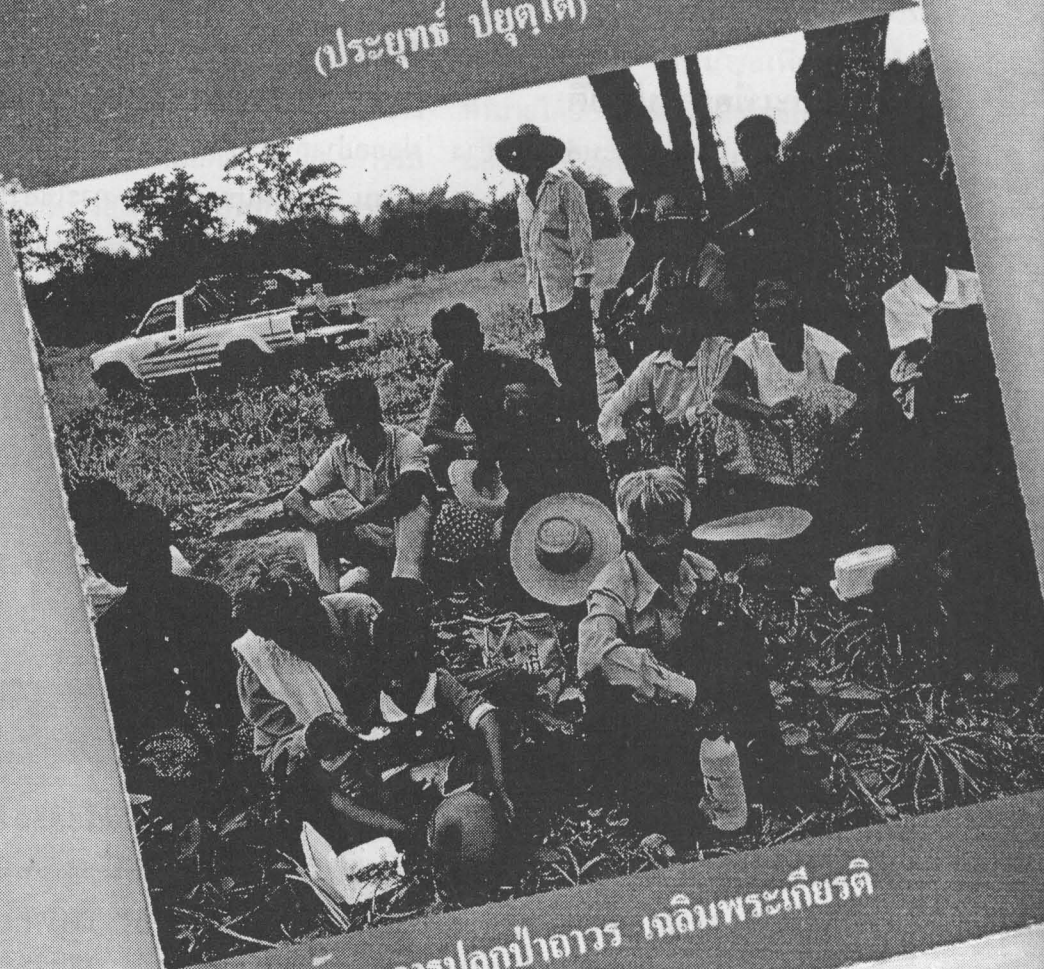

คนไทยกับป่า

พระธรรมปิฎก
(ประยุทธ์ ปยุตฺโต)

การปลูกป่าถาวร เฉลิมพระเกียรติ

การที่จะบอกถึงสภาพความเป็นอยู่ของคนไทย
สมัยก่อนนั้น เราจะต้องดูจากเอกสาร
หลักฐานที่เชื่อถือได้ เช่น วรรณคดี วรรณกรรม
และพงศาวดาร ซึ่งหลักฐานเหล่านี้จะบอก
ให้เราเห็นถึงชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย
สมัยก่อนได้อย่างชัดเจน

ซึ่งมีลักษณะเด่นชัด
ในแง่ของเนื้อหา
และลักษณะการเขียน
ที่แตกต่างจาก
สมัยก่อน

การที่จะบอกถึง
สภาพความเป็นอยู่
ของคนไทย
สมัยก่อนนั้น
เราจะต้องดูจาก
หลักฐานที่เชื่อถือได้

แนะนำหนังสือ ดนรักป่า

.....

จรัส อุ่ณฐิติวัฒน์*

หนังสือ “คนไทยกับป่า” สืบเนื่องจาก
พระคุณเจ้า พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต)
ซึ่งท่านเป็นเพชรน้ำเอกในวงการพุทธศาสนา
ได้แสดงปาฐกถาธรรมให้กับข้าราชการและ
นิสิตที่ไปช่วยปลูกป่าที่สถานพำนักสงฆ์สาย
ใจธรรม เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2536 และการ
ปีโตรเลียมแห่งประเทศไทยได้จัดพิมพ์เผยแพร่
เนื่องในวโรกาสการปลูกต้นไม้เพื่อเทอด
พระเกียรติ แต่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัวที่ทรงครองราชย์ปีที่ 50 ถึงแม้การ
พิมพ์เผยแพร่ครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2537 ได้
ผ่านไปเป็นเวลานานพอสมควรแล้ว แต่
เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้ยังไม่ล้าสมัย สามารถ
อธิบายและเสนอแนะแนวทางในการอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อม และป่าไม้ได้อย่างดียิ่ง

* อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยพฤกษศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ในหนังสือเล่มนี้ พระคุณเจ้าได้ใช้ ความลุ่มลึกของท่านจารย์ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ในการจัดการกับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการอนุรักษ์ป่าของคนไทย โดยหนังสือประกอบไปด้วย 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ไทยอดีตกับป่า เป็นการกล่าวถึงคนไทยในอดีตว่ามีคติบางอย่างที่แสดงถึงภูมิปัญญาในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นความรู้สึกที่พึงพาอาศัยกัน ดังเช่น “น้ำพึ่งเรือ เสือพึ่งป่า” หรือคำว่า “เสือพีเพราะป่าปก ปารกเพราะเสื่อยัง” เป็นต้น คติเหล่านี้มีอิทธิพลต่อความเชื่อทางจิตใจของคนไทย และในพุทธศาสนาก็มีคุณธรรมหลายประการที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น ความกตัญญู ความเมตตากรุณา ความสุข และการศึกษาเป็นการพัฒนามนุษย์ได้อยู่ร่วมกับธรรมชาติ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่ทำลายกัน ภูมิหลังทางวัฒนธรรมเหล่านี้เป็นสิ่งที่ดีในสังคมไทย แต่คนไทยกับมีพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับสิ่งเหล่านี้

ตอนที่ 2 ไทยปัจจุบันกับป่า เป็นการชี้ให้เห็นว่าสังคมไทยได้รับอิทธิพลจากตะวันตก ผู้นำประเทศได้นำแนวคิดทางตะวันตกมาพัฒนาสังคมไทย แต่เป็นการพัฒนาที่ขาดความรู้ความเข้าใจรากฐานของสังคมไทยอย่างแท้จริง ทำให้การพัฒนาไม่สมดุล เช่นมองว่าป่าเป็นเครื่องหมายของการไม่พัฒนา จึงมีการตัดต้นไม้ทำลายป่ากันอย่างมากมายเพื่อสร้างความเจริญที่เรียกว่าการพัฒนา แท้ที่จริงแล้วรากฐานทางความคิดของอารยธรรม

ตะวันตกเป็นแนวคิดที่ผิดพลาด คือมองว่าตัวมนุษย์เองแยกจากธรรมชาติ มนุษย์ต้องการจะครอบครอง เป็นนาย เป็นผู้พิชิตธรรมชาติ โดยเอาธรรมชาติมาสนองความต้องการของมนุษย์ แต่ปัจจุบันได้เกิดสำนึกผิดและยอมรับในสังคมตะวันตกแล้วว่ามนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ การแก้ปัญหาของมนุษย์จะต้องมีการประสานให้สมดุลทั้งตัวมนุษย์เอง สังคม และธรรมชาติ

ตอนที่ 3 ไทยอนาคตกับป่า เป็นหลักในการแก้ไขปัญหาล้อมสิ่งแวดล้อม โดยจะต้องแก้ไขให้เป็นระบบบูรณาการให้ประสานสอดคล้องกันทั้ง 3 ระดับคือ ระดับพฤติกรรมต้องมีกติกา กฎหมาย และฝึกให้มีพฤติกรรมที่เคยชินให้ได้ ในระดับจิตใจต้องมีการสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบ ให้มีความเมตตากรุณาให้มีทำที่จิตใจชื่นชมความงามของธรรมชาติ มีความรู้สึกเป็นสุขในการอยู่กับธรรมชาติเป็นต้น และในระดับปัญญาต้องให้รู้และเข้าใจในคุณค่าของป่า มีความรู้สึกที่จะตอบแทน ไม่คิดเอาแต่ได้ฝ่ายเดียวสิ่งเหล่านี้ต้องสอดคล้องและประสานกันจะช่วยเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน เป็นจุดที่จะนำไปสู่การมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ที่ยั่งยืนต่อไป

บรรณานุกรม

พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต) คนไทยกับป่า พิมพ์ครั้งที่ 2 การปิโตรเลียม แห่งประเทศไทย 2537.